

Emberek és gépek

Szövetkezeteink munkaerő-ellátottsága

Mezőgazdasági szakembereink konferenciákon szedik sorba mostanában eredményeinket és gondjainkat. Erdemes belelapozni az egyik-másik konferenciára készült összefoglaló jelentésbe annak is, aki kézi és szellemi erejét a mezőgazdaságban kamatoztatja, de annak is, aki csak szimpatizál ezzel a termelési ágazattal.

1

Tóth Imre közgazdasági csoportvezető, megyénk nagyüzemi gazdaságainak emberi munkaerőjét és a gépesítést állította párhuzamba egyik összefoglalójában. Számok között kutatva mondja, hogy 1949-ben megyénk dolgozó lakosságának közel kétharmada számított mezőgazdasági keresőnek, 1960-ban még több mint fele, 1960-tól 66-ig azonban 25 ezerrel lettek kevesebben, akik így kevesebb kenyerüket. A nagyüzemi vállalat törvényszerű velejárója ez a csökkenés. Eppen az az előnye a jól szervezett nagyüzemnek, hogy a lehetőségek koncentrációjával és gépekkel kevesebb ember jobban el tudja látni ugyanazt a munkát, mint korábban a több.

Ha a párhuzam másik oldalát vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy a hat év alatti huszonöt éves csökkenéssel egyidőben megduplázódott a gépi vonóerő. És mivel az erőgépekhez egyre több és jobb okos munkagépek csatlakozhattak, a gépesítéssel nagyjából tartani tudtuk az egyensúlyt.

A termelőszövetkezeti törvény, és a belőle fakadó jogszabályok szabályozás következményeként 1968-ban határozat, tavaly pedig újabb négyezren kérék felvételüket a szövetkezetekbe. Az abszolút számbeli növekedés természetesen kisebb ennél, hiszen az elhalálozások és kilépések továbbra is mozgásban tartották a mérleg nyelvet.

A termelőszövetkezeti tagok átlagos életkora — sokszor visszatérő vizsgálódási téma ez — magas. A visszafelé áramlás következménye, hogy az utóbbi 5 évben nem emelkedett tovább, de sokan vannak a hatvan éven felüliek. Lényeges változás várható a következő évben. A munkában eltöltött tízéves szövetkezeti tagság lehetővé teszi, hogy a hatvanöt éven felüli

férfiak és a hatvanon felüli nők nyugdíjba vonuljanak. Az összes termelőszövetkezeti taglétszám negyven százaléka tartozik ebbe a csoportba.

2

Kétségtelenül nagy szám ez a negyven százalék, vele nem számolni könnyelműség lenne. Tovább bogyva a számokat, rá kell jönnünk azonban, hogy vannak fel nem használt tartalékaink. A mezőgazdaság ugyanis nem létszámot kér elsősorban, hanem munkát. De a létszámmal is gazdálkodhatunk okosabban. A szövetkezetekben fontos munkaerőforrás a családi segítség. Statisztikák bizonyítják, hogy megyénkben körülbelül húsz ezer olyan munkaképes korú családtag van termelőszövetkezeti családokban, aki nem áll munkaviszonyban. A közös gazdaságok munkájában alkalmanként ebből legfeljebb 5-6 ezren vesznek részt. Őket kell tehát — és többnyire lehet is — érdekeltté tenni a termelésben. A háztáji gazdaságok korszerűsítése egyik elképzelhető lehetőség az itt lekötött munkaerő felszabadításához. A másik lehetőség szintén a statisztika hívja fel figyelmünket: elsősorban a homoki gazdaságokban kevesebbet dolgoznak a közösen a tagok, mint amennyit dolgozhatnának.

Növelhető a taglétszám az alkalmazottak számának rovására is. Az alkalmazottak bérek utáni adózás bevezetésének tulajdonítható, hogy az idei év első negyedévében hatszázal több alkalmazott

kérte tagként való beíratását a szövetkezetbe.

3

Ha valójában akarjuk látni helyzetünket, a gépesítésre kell ismét vetnünk tekintetünket. Ezen a területen a harmadik öt éves tervben keveset fejlődött. Emelkedett ugyan valamelyest a traktorok száma, de nem járhatott együtt az emelkedéssel az indokolt selejtezés, így nemcsak tagjaink, de gépeink átlagos életkora is magas. Ha öreg a gép, sokba kerül az állandó javítás, és állandóan kiesik a munkából. Magyarul: drága pénzért kevés hasznót hoz. Legszerényebb a fejlődés a kapásnövények gépesítésénél, pedig a kiesző kézi munkaerőt itt kell ma holnap a legintenzívebben pótolni géppel. Ha a kukorica közös vetésterületén megvalósulna a komplex gépesítés — veti fel a jelentés —, több mint félmillió munkanap szabadulna föl egyedül itt. Ha a kertészetekben a szőlő- és gyümölcs termesztés területén végbemegy a szükséges szerkezeti változás, a nagyobb gépesítés itt is felszabadíthat legalább nyolcszáz ezer munkanapot évente. És sorolhatnánk a példákat tovább.

Bár a nyugdíj jogosultságot megszerző szövetkezeti tagokból sokan vállalnak rendszeres munkát továbbra is, gazdaságainknak az eddigig lenyegesebb összegeket kell a gépesítés fejlesztésére fordítani, és hitelrendszerünket is úgy kell szervezni, hogy ez a fejlesztés biztosítható legyen.

Horváth Dezső

Válaszol az illetékes

Tejellátás Kisteleken

A napokban szóvá tettük egyik olvasónk panasza nyomán a kisteleki vasárnapi tejárusítás visszasságait. Tej és pálinka című cikkünkben.

Az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezet vezetőse hozzánk küldött levelében elismerte a bírálat jogosságát, és a következő megoldásról tájékoztatót bennünket: a szóváltott állapot

december közepére megszűnik, mert megnyílik a kisteleki ABC áruház, az új üzlet büféje vasárnap is nyitva tart reggel 7-től 11 óráig, és itt korlátlan mennyiségben tejet is árusítanak. Törekvésük a higiéniai követelmények teljes betartása, ezért a nap minden szakában árusítanak palackos tejet hétköznap is.

Az áruló fülcimpa

Két határőr négy esete

Szántai József és Angyal László határőrök meggyőződésből és tiszta szívből vallják, hogy az emberi élet igazi értelme a becsületes munka. S ez szerint élnek. Bevonulásuk előtt Szántai import textilgépeket szerelt Budapesten, Angyal pedig vízvezeték-szerelőként dolgozott. Fiatal szakmunkások voltak, jól kerestek, mert nagyon szorgalmasan dolgoztak.

Becsülettel, kiválóan teljesítik kötelességüket a határőrségnél is. A szeged-röszkei határállomáson teljesítenek szolgálatot. Egy év alatt több csempészt és határsértőt csíptek föl. Eredményes munkájukért, példamutató magatartásukért — együttesen — 32 nap jutalomszabadságot és tisznt is több dicséretet kaptak az előjáróiktól.

A hibamentes útlevelezés szellemileg és fizikailag erősen igénybe veszi az embert — mondta Szántai határőr. — Az éjszakai „műszak” sokkal fárasztóbb. Pedig gyakori, hogy egy éjjel több száz útlevelet is ellenőriz egy-egy útlevelező. Több elfogásom volt — de legtanulságosabb a két személycserés eset:

— Éjfél után néhány perccel belépésre jelentkezett egy jogosultságot rendszámú gépkocsival. Négyen utaztak be. Az útlevelek ellenőrzése közben azonnal feltűnt, hogy a hátsó ülésen az egyik férfi azonosítás közben eltakarja a második esetet:

állat. Bár a fénykép és a személy arc-alakja között hasonlóság volt, az utas magatartása mégis arra ösztönözte, hogy alaposabb ellenőrzést végezzek, ezért megkértem őt, hogy szálljon ki a kocsiból. Aztán kiderült: az illető a bátyja útlevelet felhasználva próbált Magyarországon át Ausztriába jutni.

— A második személycserés eset még érdekesebb volt. A kilépésre jelentkező utas az útlevelet elhelyezett fényképpel teljesen azonosnak látszott. Nagyon alapos megfigyeléssel azonban látni lehetett, hogy az utas fülcimpája nem egyezik a fényképen láthatóval. Akinek jönni kellett volna az útlevelel, annak sértetlen volt a fülcimpája, míg annak, aki az útlevelel kilépésre jelentkezett, sebhelyes.

Angyal László határőr is két érdekesebb esetet mondott:

— Egy nagyon rossz állapotban levő kamion lépett be Jugoszláviából. A gépkocsi vezetőfülkéjében csak a sofőr tartózkodott. „Kolléga van?” — kérdeztem a vezetőtől. „Nincsen” — válaszolta tört magyarsággal a gépkocsivezető. Ellenőriztem az útlevelet, majd átnéztem a vezetőfülké függőnnyel elválasztott részét is. Meglepődtem, amivel az ágyrészben a szerte-szét dobált pokrócok és prémbundák alatt egy férfit találtam. Kiderült, hogy egy csempészt fogtam el.

Kis szünet után meséli a nosztalgia közben eltakarja a második esetet:

Szántai József és Angyal László a szeged-röszkei határállomásra autóval érkező külföldiek útleveleit kezeli

— A délelőtti órákban beérkező buszban mindenki a kocsik ajtajához közel székeken foglalt helyet, csak két fiatal húzódtott meg a busz hátsó ülésén. Az útiokmányok ellenőrzésekor kiderült, hogy a fiatal lányok és kiserőjének az útlevele csak Magyarországra érvényes. Sőt, az alaposabb ellenőrzés során rengeteg valuta mellett olyan fotókópiák is előkerültek, amelyeken a határsértők iskolai bizonyítványai és más fontos iratok felvételei voltak. Mindketten beismerték, hogy az NSZK-ba akartak szökni, de másnapra terveztek a szökést, azon a napon csak „próbaúton” voltak.

Gazsó Béla

NAPI KISLEXIKON

egészségügyi állomásokról

Városban jártunkkor gyakran találkozunk a kapukra kihelyezett vöröskeresztes táblákkal, melyeken az „Egészségügyi állomás” felirat olvasható.

● Vezetői?

Többnyire háziasszonyok, akik sok időt töltenek otthon. Társadalmi munkában vállalkoznak, hogy a Vöröskereszt által megszabott feladatoknak eleget tesznek. Ehhez természetesen bizonyos ismeretekre van szükség. A vöröskereszt tanfolyamokon tájékoztatja a tudnivalókról a segítőkész háziasszonyokat. A rendszeres továbbképzés után vizsgát tesznek a tanultakról. A napokban 30 egészségügyi állomásvezető veszi át Szegeden a továbbképzésen való részvételt elismerő okmányt.

● Feladatuk?

Lakásukon az elsősegélynyújtáshoz szükséges kellékekkel ellátott vöröskeresztes ládát tartanak. A környéken könnyebb sérülést szenvedett felnőtteket, gyermekeket elsősegélyben részesítik. A körzetükben lakó, arra rászoruló családoknál felvilágosító munkát végeznek. A tanács egészségügyi osztályai felhívják figyelmüket egyes családokra. Az egészségügyi állomás-vezető gyakran meglátogatja a rossz szociális körülmények között élő, vagy egyedülálló embereket. Törődik az alkoholista szülők gyermekeinek sorsával, nevelésével. Tolmácsolja egyes beteg emberek pénzbeli segélykerelmét a vöröskeresztnek, vagy például tolokocsi-kérelmet egy-egy mozgásképtelen betegnek. Önként vállalt feladataikhoz tartozik, hogy részt vesznek a helyi vöröskereszt közös ülésein.

● Elosztásuk?

Százötvenhat egészségügyi állomás hálózta be Szeged területét. Így elméletileg minden családot figyelemmel kísérhet a Vöröskereszt. Természetesen segítségére viszonylag kevés család szorul rá. Az egyes körzetekben a lakók összetételétől függően működnek egészségügyi állomások. Egy-egy orvos körzetben több egészségügyi állomásra is szükség van. Jelentőségük elsősorban a város peremterületén nagy.

Szabó László — TITKOS Solyom József: HADVISELÉS

Kémek a bűvárhajón

29.

Dasch délután azt javasolta Burgernek, hogy menjenek el a legelőkelőbb szállodába, a Waldorf Astoriába, s ott vacsorázzanak. Burger mindenben benne volt. Már javában iszogattak, amikor Dasch egyszer csak kikelt Hitler zsidóellenes politikája ellen. Burger először nagy szemeket meresztett rá, de aztán ő is sejtetni engedte, hogy már neki is volt néhány kellemetlenségben része a Gestapónál. Ekkor Dasch hirtelen a következőket mondta:

— Rendben van! Kijelentem, tekintet nélkül a múltadra, hogy nem tartalak igazi nemzetszocialistának! De tudod mit? Játsszunk nyílt kártyákkal. Tulajdonképpen miért csatlakoztál a csoporthoz? Mert azt már tudom, nem azért, hogy a birodalomnak szolgálj.

Burger zavarodott lett, s nem tudta, mit válaszoljon parancsnokának.

— Hallgass! Ide! — folytatta Dasch. — Én mindent tudok rólad. Itt van a fejemben a rólad összeállított titkos dosszié minden adata. 1923-ban meggyőződéses hitlerista voltál. Később azonban felhagyta a dolgokkal, s meglőgtél. Először Milwaukeebe mentél, aztán Detroitba, s ott állást vállaltál. Azt is tudom, hogy szolgáltál az amerikai hadseregben, akárcsak én. Később visszamentél Németországba, SS-katonává lettél, de egyre jobban meggyűlt a bajod a

Gestapóval, mert bírálni kezdted a náciakat. Még valamit tudok: azt, hogy eszed ágában sincs visszatérni Németországba; amerikai rokonaid vannak, s itt akarasz maradni! Ja, igen, észrevettem azt is, hogy egy cigarettásdobozt meg egy konyakospalackot hagytál a parton. Korántsem lepődnek meg azon, ha nem akarnád, hogy sikerüljön az akciónk. Ebből arra is következtetek, hogy távol álltél a szándéktól, miszerint az USA-ban bomlasztó tevékenységet végezz. Hát ide hallgass: tőlem is távol áll minden ilyen szándék.

Burger halálosan izgatott lett, s tágra meresztett szemmel nézett Daschra, akinek a parti örhöz intézett szavai jutottak az eszébe: „Hamarosan hallani fog rólunk. Mégpedig Washingtonból!”

És még inkább megdöbben, amikor Dasch kijelentette:

— Amint befejeztük a vacsorát, még innen az étteremből telefonálok az FBI New York-i kirendeltségének. Jelentem nekik, hogy négy társammal együtt partra szálltam, azzal a feladattal, hogy szabotáljuk az Egyesült Államok alumíniumgyártását. De azt is megmondom nekik, hogy csak Edgar Hooverrel állok szóba. Hallottad, amit mondtam annak a parti örnek? Komolyan gondoltam. Mindent kitalálok az FBI-nak. Mindent megteszek, amit csak tudok, hogy az USA jól befűtsön annak a náci bandának. Nos, nyilatkozz, mert amint látod, én kitergettem előttem a kártyáim. Te milyen megoldást választasz?

Burger szinte megdermedt mindattól, amit Dasch közölt vele. Mert szíve szerint ugyanezt tette volna, amiről a parancsnoka beszélt, viszont félt, hogy a náciok odaát megtudják, s akkor két centet sem ér az életük!

— Min töröd a fejed? — kérdezte a társát Dasch. — Két dolog között választhatsz: vagy velem jössz és mindent elmondasz, vagy pedig itt maradsz és megváró, amíg letartóztatnak, mint német kémeket. Különben is, itt az USA-tól sokkal többet várhatok, mint Németországtól. A

te helyedben én egy pillanatig sem haboznék. De hát neked kell eldöntened.

— És mi lesz, ha nem tartok veled? — szölt Burger a tíz perce egyfolytában beszélő Daschhoz.

— Mondtam! Letartóztatnak, mint náci kémeket és fasizta szabotőrt!

— Oké, George! — nyögte ki Burger. — Veled tartok, te döntsd el, mit tegyünk!

Az utcán elváltak, de Dasch előtte megígérte, hogy mindenről tájékoztatja társát.

A csoport parancsnoka százméternyit sem tett egyedül, hanem beült egy bárba, és telefonkönyvet kért. Rövidesen megtalálta az FBI számát.

— Hallo! Itt Pastoriusz beszél. Franz Pastoriusz. Jól teszi, ha felírja ezt a nevet...

— All right! — hangzott a vonal túlsó végéről. — Na és most mit kíván?

— Itt Pastoriusz beszél! A főnökével szeretnék beszélni — Mister Hoover számára van üzenetem. Kérem, jelentse neki, hogy Pastoriust és négy kémeket az elmúlt éjszaka Long Island közepén partra szállítottak. Rengeteg robbanóanyagot hoztunk magunkkal, hogy a levegőbe röpítsük az amerikai alumínium- és repülőgépgyárakat!

— Lehetetlen! — hitetlenkedett az FBI tisztviselője.

— Azt gondol, amit akar, de azt mindenképpen közölje Mr. Hooverrel, hogy két-három nap múlva Washingtonban leszek és személyesen keresem fel.

Az FBI New York-i tisztviselője azt hitte, hogy egy bolonddal akadt dolga, pedig életének legnagyobb lehetőségét szalasztotta el...

Alig hogy letette a telefont, Edgar Hoover általános riadót rendelt el. Ekkor érkezett meg ugyanis a parti őrség parancsnokának jelentése.

(Folytatjuk.)